

Сопільник Любомир Іванович

*доктор юридичних наук, доктор технічних наук, професор,
професор кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури
Львівський університет бізнесу та права
<https://orcid.org/0000-0001-6581-7255>*

Єсімов Сергій Сергійович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін,
Львівський державний університет внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-9327-0071>*

Ковалів Мирослав Володимирович

*кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-9730-8401>*

ПРАВОВА ПРИРОДА ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

JEL Classification: K 19.
SECTION “LAW”: Право.

Анотація. У статті розглядаються теоретичні підходи до визначення правової природи технічного регулювання. Зазначено, що технічне регулювання є методом нетарифного регулювання ринку і базується, насамперед у використанні комплексу правових, адміністративних і організаційних заходів для регулювання технічних аспектів безпеки товарів і умов їх обігу на ринку на відміну від тарифного регулювання. Сформульовано перспективні шляхи вдосконалення подальшого розвитку технічного регулювання як механізму публічного управління у контексті систем регулювання нормативних вимог щодо технічного регулювання в Європейському Союзі.

Ключові слова: правова природа, технічне регулювання, безпека, товари, роботи, послуги, адміністративно-правовий режим.

Annotation. The implementation of the Association Agreement between Ukraine on the one hand and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States on the other hand necessitated the modernization of the existing system of state standardization. Integration into the European Economic Area requires the fullest possible integration into the European economic system and harmonization with international rules and regulations. As a result, a new system of legal regulation of relations in the sphere of turnover of products, performance of works, provision of services was built: the object of establishing the set requirements was the production at all stages of the life cycle; the state regulates only security issues; quality of products should be ensured by free market regulators; mandatory national standards have been translated into voluntary, product safety requirements have been set by technical regulations; not only product certification but also declaration made by the manufacturer or seller is established as a form of attestation of conformity.

The article deals with theoretical approaches to determining the legal nature of technical regulation. It is stated that technical regulation is a method of non-tariff regulation of the market and is based, first of all, on the use of a set of legal, administrative and organizational measures to regulate the technical aspects of the safety of goods and their conditions of circulation on the market, unlike tariff regulation. Prospective ways of improving the further development of technical regulation as a public

management mechanism in the context of regulatory systems for technical regulation in the European Union have been formulated.

Keywords: legal nature, technical regulation, security, goods, works, services, administrative and legal regime.

Вступ

Реалізація Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони зумовили необхідність модернізації існуючої системи державної стандартизації. Інтеграція в європейський економічний простір вимагає максимально повну інтеграцію в європейську господарську систему та гармонізацію з міжнародними нормами та правилами. Як наслідок, була збудована нова система правового регулювання відносин у сфері обігу продукції, виконання робіт, надання послуг: об'єктом встановлення заданих вимог стала продукція на всіх етапах життєвого циклу; держава регулює тільки питання безпеки; якість продукції повинна забезпечуватися регуляторами вільного ринку; обов'язкові для застосування державні стандарти були переведені в розряд добровільних, вимоги безпеки до продукції стали встановлюватися технічними регламентами; як форми підтвердження відповідності встановлюється не тільки сертифікація продукції, але й декларування, здійснюване виробником або продавцем.

Загальні та окремі питання правової природи технічного регулювання розглядали вчені: В. Авер'янов, О. Артем'єв, М. Вербенський, І. Голосніченко, К. Гуценко, Т. Коломоець, В. Колпаков, А. Куліш, Я. Лазур, Ю. Лапутіна, В. Ліпкан, Т. Проценко, О. Синявська, О. Скакун, С. Стеценко, Ю. Шемшученко та інші. Водночас не зважаючи на наявні наукові дослідження визначення правової природи технічного регулювання залишається дискусійною проблемою.

Тому *метою статті* є дослідження правової природи технічного регулювання.

Результати дослідження

Технічне регулювання покликане забезпечити необхідний баланс між ризиком, до якого може привести невідповідна вимогам продукція та витратами суспільства, пов'язаними з проведенням обов'язкової сертифікації.

Завданнями реалізації Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року стали не тільки гармонізація з нормами Європейського Союзу у сфері забезпечення безпеки продукції, а й мінімізація втручання держави у сферу виробництва продукції, транспарентність встановлення заданих вимог до продукції та широка участь інститутів громадянського суспільства в цьому питанні. Технічне регулювання є ключовим фактором створення ефективних умов для формування та реалізації державної промислової та соціально-економічної політики, включаючи створення активного конкурентного середовища, впровадження інновацій, зняття адміністративних бар'єрів, збільшення на цій основі обсягів інвестицій.

Досвід Європейського Союзу свідчить, що зусилля у сфері технічного регулювання дають більший приріст внутрішнього валового продукту, ніж дії щодо тарифного регулювання. Вчені відводять поняттю «технічне регулювання» значну роль, оскільки базується на принципово новому підході до процесу правового регулювання відносин при встановленні, застосуванні та виконанні заданих і добровільних вимог до об'єктів регулювання.

Після прийняття 15 січня 2015 року Закону України «Про технічні регламенти і оцінку відповідності» було прийнято ряд нормативно-правових актів, що пов'язані з встановленням вимог безпеки до продукції та з організацією процесу технічного регулювання [1]. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері технічного регулювання» був змінений рівень правової регламентації, здійснена спроба розмежування сфери технічного регулювання з іншими галузями законодавства, удосконалено національну систему акредитації та стандартизації, йде активне формування системи сертифікації у межах вимог ЄС [2].

Незважаючи на активну діяльність держави щодо прийняття технічних регламентів, природа технічного регулювання, на думку І. Лагунова, вивчена не в повній мірі [3, с. 92]. Визначення правової природи визначає зміст і подальший розвиток нормативно-правового регулювання. Щодо технічного регулювання це дозволяє розкрити сутність і ознаки, що відрізняє його від інших правових явищ. Визначення терміна «правова природа» виходить з розуміння юридичної характеристики правового явища, що дозволяє побачити структуру, функції, місце та роль.

У правовій літературі технічне регулювання розглядається з декількох сторін: вид правового регулювання; основа державного управління промисловістю; форма державного регулювання економіки; форма правового впливу; напрям державного регулювання та контролю виробничої діяльності; самостійна сфера державної діяльності; сукупність вимог, що пред'являються до господарської діяльності і інші. Таке

різноманіття підходів обумовлюється цілями прийняття технічних регламентів, що встановлюють обов'язкові для застосування та виконання вимоги до продукції або до процесів проектування, виробництва, будівництва, монтажу, налагодження, експлуатації, зберігання, перевезення, реалізації та утилізації, принципами технічного регулювання, що визначають зміст правотворчої, правозастосовчої та правоохоронної діяльності у зазначеній сфері.

Уведення в правовий простір України поняття «технічне регулювання», що зобов'язує дотримання суб'єктами заданих вимог, що ставляться виключно до забезпечення різних видів безпеки, зажадало перегляду змісту терміна «задані вимоги», що застосовується в інших галузях законодавства.

Фахівцями наголошується умовність терміна «технічне регулювання» та залежність від вживання в міжнародних актах. Це переклад застосованого в Угоді про технічні бар'єри в торгівлі англійського терміна *technical regulation* [4]. Угода про технічні бар'єри в торгівлі використовує термін *technical regulation*, однак не містить визначення, розкриваючи лише зміст технічного регламенту, як основного інструменту технічного регулювання, в якому визначено характеристики товару або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи чинні адміністративні положення, дотримання яких є обов'язковим.

Визначення розглянутого терміна ми знаходимо в ISO / IEC GUIDE 2: 2004 (E/F/R) *Standardization and related activities – General vocabulary: регулювання, яке встановлює технічні вимоги, або безпосередньо, або шляхом посилання на стандарт, технічну специфікацію або звід правил (п. 3.6.1.)* [5]. З визначення випливають дві важливі характеристики: це регулювання, рівень і вид даного регулювання в стандарті не визначено; це зміст – технічні вимоги.

Це дозволило деяким зробити висновок, що технічне регулювання пов'язане з розробкою та використанням техніко-юридичних норм з метою упорядкування відносин у сферах виробництва і обігу товарів, робіт, послуг.

Закріплення норм про безпеку продукції або пов'язаних з вимогами до процесів пов'язане з необхідністю встановлення в нормі технічного плану. Йдеться про технічну норму в виробничо-технологічному сенсі, тобто про правила, що, по-перше, регламентують процеси виробництва, принципи побудови та дії різного роду механізмів, по-друге, визначають порядок звернення людини з природними матеріалами, різного роду речовинами, різними речами та технічними пристроями.

Норми з подібним змістом розглядали як техніко-юридичні, причому спостерігалися різні підходи до розуміння природи подібної норми: правила, що регламентують життєдіяльність суспільства; технічні норми – соціальні нормами з технічним змістом; технічна норма має соціальну значимість.

Є. Довженко зазначає, що технічні норми – це норми, які регулюють відношення типу суб'єкт – об'єкт, наприклад, «людина – машина», «людина – виробництво», «людина – природа», «людина – знаряддя праці» [6, с. 43].

Техніко-юридичні норми принципово нічим не відрізняються від правових норм. Вони володіють якісними ознаками правової норми, є безпосереднім регулятором технічної діяльності людей, вони у всіх випадках беруть участь в регулюванні взаємодії людини з об'єктами природи (суб'єктно-об'єктних відносин) і у взаємодії з іншими соціальними нормами можуть брати участь в регулюванні суспільних відносин, що складаються в процесі даної діяльності.

Н. Зельник зазначає, що норми технічних регламентів регулюють не відношення людини до природних явищ, машин і устаткування, вони містять юридичний обов'язок виготовлювача, продавця, особи, що виконує функції іноземного виробника, здійснювати дії, спрямовані на виробництво продукції, її зберігання, монтаж, експлуатацію, транспортування тощо. Технічний регламент – це нормативний акт, що відображає ризики споживачів, довкілля та природних ресурсів, у разі невідповідності продукції та процесів заданим вимогам безпеки, має особливу структуру та процедуру розроблення та застосування [7, с. 149].

Щоб мінімізувати вплив небезпечних і шкідливих чинників, які за певних умов можуть завдати шкоди здоров'ю людей, навколишньому природному середовищу або майну, дії з оцінки відповідності виробленої, що продається, що поставляється заданим вимогам. У такому змісті проявляється специфіка джерел технічного регулювання, оскільки специфічний зміст техніко-юридичних норм зумовлює певну специфіку їх формулювання. Особливий зміст технічних регламентів – технічні та технологічні норми, правила експлуатації машин і механізмів, спрямовані на забезпечення безпеки на всіх етапах діяльності, охорони здоров'я та життя населення, опосередковує значення для суспільства та держави, оскільки, як вказували автори Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року, нехтування технічними нормами може привести до нанесення шкоди здоров'ю людей, майну та навколишньому природному середовищу [8].

Прирівнювання змісту технічного регулювання до змісту техніко-юридичних норм не враховує наявність таких відносин в його предметі, зазначених в ст. 9 Закону «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», як відносини, що виникають у зв'язку з розробкою, застосуванням, зміною технічного регламенту, в зв'язку із здійсненням оцінки відповідності заданим вимогам і проведенням державного

нагляду (контролю), формуванням інформаційних ресурсів у сфері технічного регулювання, частина з яких регламентується технічними регламентами.

Аналіз законодавства про технічне регулювання дозволяє виділити та не позначені у вказаному законі відносини: визначення державної політики та побудова системи органів державної влади у сфері технічного регулювання; дозвільні відносини; відносини, що виникають у зв'язку із застосуванням заходів адміністративного примусу внаслідок невиконання або неналежного виконання вимог технічних регламентів і інших нормативно-правових актів у сфері технічного регулювання тощо. Технічні норми не можуть прирівнюватися до поняття технічне регулювання.

Технічне регулювання спрямоване на встановлення експлуатаційних характеристик продукції, скільки на встановлення системи регулюючих заходів обороту продукції на ринку, що забезпечують баланс між безпекою продукції і її вільним переміщенням від виробника до споживача. У сукупній регламентації групи відносин, що виникають у зв'язку із забезпеченням безпеки продукції, що випускається в обіг, є призначення технічного регулювання.

Друга сутнісна характеристика – регулювання. В англійській мові термін *regulation* має значення в залежності від контексту: правило, регулювання, регламент, положення, інструкція, припис.

Регулювання може мати різну соціальну природу здійснюватися за допомогою правових і соціальних норм. Суб'єкти регулювання різноманітні, не зводяться до держави і її органів влади, що реалізують нормотворчі функції. Вплив передбачає наявність владних повноважень, реалізація яких дозволяє домагатися того порядку, який визначений регулюванням.

Розуміння регулювання як діяльності свідомої, послідовної, цілеспрямованої, яка провадиться суб'єктами права, які реалізують владні повноваження, що охоплює широке коло осіб, спрямованої на виконання певних правил, передбачає наявність процесуальної форми.

Поняття регулювання в юридичній літературі зустрічається в двох аспектах: правове регулювання та державне регулювання. Визначення правового регулювання дано Ю. Шемшученко, відповідно до якого правове регулювання є здійснюване за допомогою системи правових засобів, нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини з метою упорядкування, охорони, розвитку відповідно до вимог правових політичних, економічних суспільних відносин, впорядкування яких неможливе без використання норм права. Цей процес зумовлений рівнем правосвідомості й правової культури громадян [9, с. 40].

В якості необхідного елемента правового регулювання виступає забезпечення в необхідних випадках державним примусом. Сукупність і єдність застосовуваних правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин, утворюють механізм правового регулювання. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» виходить з розуміння технічного регулювання як правового регулювання певної групи суспільних відносин.

Як вказує В. Кропивницький, технічна регламентація охоплює розроблення нормативно-правових і методичних рекомендацій у сфері технічного регулювання, які відповідно встановлюють та роз'яснюють основні вимоги безпеки, суттєві характеристики продукції, вимоги до пов'язаних з ними процесів, процедури оцінювання відповідності й ринкового нагляду, визначають стандарти, дотримання яких надає презумпцію відповідності [10, с. 4]. Технічне регулювання здійснюється за допомогою дії особливого механізму, що представляє систему засобів правового регулювання, за допомогою яких здійснюється правовий вплив на певне коло суспільних відносин, пов'язаних з організацією виробництва і реалізацією продукції, досягненням суспільно корисних цілей і вирішенням соціально значущих завдань.

До правових засобів впливу технічного регулювання відносять: правові норми з технічним змістом; акти реалізації норм права (договори, угоди, правозастосовні акти державних контролюючих органів, що містять індивідуально-владні рішення за підсумками державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог технічних регламентів); санкції за порушення юридичних і техніко-юридичних норм, договірних зобов'язань; економіко-правові засоби (стандартизація, підтвердження відповідності, єдність вимірювань); технічні регламенти та стандарти.

З погляду на дослідження Н. Штефан «Технічне регулювання в Україні: проблеми та досягнення», технічне регулювання – це специфічне правове регулювання [11, с. 18]. Специфіка заданих вимог, що встановлюються технічним регулюванням, особливі джерела правових норм і інші правові засоби створюють особливе правове середовище у сфері технічного регулювання, що враховуються при побудові системи правового регулювання, визначення правових засобів, за допомогою яких досягається мета регулювання.

Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» визначає систему державних органів, які здійснюють державний контроль (нагляд) за дотриманням вимог технічних регламентів. Управлінська діяльність у сфері технічного регулювання притаманна й іншим суб'єктам (наприклад, органам сертифікації, уповноважених державою за допомогою акредитації). Вони проводять сертифікацію продукції, що

випускається на ринок, на відповідність вимогам технічних регламентів, видають, призупиняють, скасовують дію сертифіката відповідності, здійснюючи виконавчо-розпорядчу діяльність щодо застосуванню технічних регламентів або національних стандартів в разі відсутності технічних регламентів.

Технічне регулювання як форма управління, з точки зору суб'єкта, який її здійснює, має розглядатися в широкому аспекті та представляти не тільки виконавчу та розпорядчу діяльність державних органів і спеціально уповноважених суб'єктів, а й діяльність суб'єктів господарської діяльності, спрямовану на забезпечення безпеки продукції.

При визначенні правової природи технічного регулювання необхідно відштовхуватися від призначення. Призначення має на меті формування такого регуляторного середовища сфери виробництва та споживання продукції де забезпечується: безпека продукції на всіх етапах життєвого циклу; розвиток конкуренції; інтеграція в економіку Європейського Союзу; свобода переміщення продукції; баланс приватних і публічних інтересів. Таке середовище, повинне бути створене на різних рівнях: виробництво, випуск в обіг, оцінка відповідності, обіг продукції, державний контроль (нагляд), вилучення продукції з ринку в разі небезпеки, утилізація продукції.

Значення правового регулювання в даному випадку є дії за допомогою правових норм, що відповідає потребам цивільного обігу. Основні потреби цивільного обігу полягають в забезпеченні свободи господарської діяльності, стабільності, стійкості правового регулювання. Стабільність правового регулювання, важливий конституційний принцип забезпечується тривалістю дії норм права, прозорістю, визначеністю прийняття, зміни, припинення дії.

І. Гамбург розглядаючи проблеми та перспективи євроінтеграційного вектору розвитку законодавства України про технічне регулювання, зазначає, що місце та значення технічного регулювання для сфери господарювання та економіки держави в цілому вказує на доцільність визначення його правових засад в окремому Законі України «Про технічне регулювання». У Законі необхідно закріпити значення основних термінів, мету та сферу застосування такого Закону, коло суб'єктів технічного регулювання, об'єкти технічного регулювання, порядок прийняття та застосування нормативних та нормативно-правових документів у сфері технічного регулювання тощо. Це завершить формування нового інституту законодавства у структурі законодавства України [12, с. 288].

Нормативно-правові акти, що входять в систему технічного регулювання, і в першу чергу – технічні регламенти, виступають в якості єдиних і постійних критеріїв безпеки об'єктів технічного регулювання.

Регламентуючи діяльність виробників, встановлюючи в технічних регламентах перелік або опис об'єктів технічного регулювання, вимоги до цих об'єктів і правила ідентифікації з метою застосування технічного регламенту, правила та форми оцінки відповідності, вимоги до термінології, пакування, маркування, вимоги енергетичної ефективності, одноманітно регламентуючи діяльність органів підтвердження відповідності шляхом визначення правил і критеріїв акредитації, визначаючи процедури взаємодії суб'єктів господарської діяльності та органів державної влади при розробці технічних регламентів, обороті продукції, встановлюючи механізм запобігання появи на ринку небезпечної продукції, держава, встановлює особливий порядок, режим, забезпечений сукупністю юридичних і організаційно-технічних процедур, комплексом адміністративно-правових засобів, визначає міру належної поведінки суб'єктів.

Режим ґрунтується на управлінській діяльності, регулятивних нормах, що встановлюють спеціальні правила є спеціальним щодо загального правового режиму здійснення господарської діяльності, за сутністю є адміністративно-правовим.

Адміністративно-правова наука виходить з розуміння режиму як здійснення особливого порядку діяльності, що характеризується офіційно встановленим порядком правового регулювання, що відображає сукупність адміністративно-правових засобів, переважно імперативних, використовуваних для закріплення соціально-правового стану об'єктів впливу, і спрямованим на забезпечення сталого функціонування.

Н. Коваленко досліджуючи адміністративно-правові режими зазначає, що об'єкт режимного адміністративно-правового – це певна система управлінських відносин, які здійснюють опосередкування процесу організації й функціонування таких правових відносин [13, с. 23].

Вимоги безпеки щодо продукції встановлюються в спеціальних нормативних актах: обов'язкових для застосування технічних регламентах і добровільних для застосування національних стандартах; уповноваженими державними органами, спеціально створюваними або наділеними повноваженнями формувати та підтримувати відповідний режим; технічні регламенти визначають міру належної поведінки суб'єктів господарської діяльності з випуску в обіг безпечної продукції; посилена адміністративна відповідальність за порушення у межах адміністративно-правового режиму встановлених главою 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення; застосування обмежено-дозвільних і заборонних методів, поєднаних в необхідних випадках з цільовим стимулюванням суб'єктів правовідносин: введення дозволів на здійснення

діяльність у сфері підтвердження відповідності та у сфері виробництва продукції; встановлення особливого порядку підтвердження інноваційної продукції, що передбачає право вибору суб'єктом господарської діяльності форми підтвердження відповідності, державний контроль (нагляд) та адміністративна відповідальність.

Утворений у межах технічного регулювання адміністративно-правовий режим безпеки продукції забезпечує такий її обіг, при якому товар, розміщений на ринку та який знаходиться в стадії виробництва, не повинен загрожувати життю і здоров'ю людей, стану довкілля, іншим законним державним інтересам.

Висновки

Правова природа технічного регулювання проявляється в необхідності правового регулювання безпеки товарів, робіт і послуг, що направляються зі сфери виробництва у цивільний обіг. Технічне регулювання є правовим регулюванням, не обмежується встановленням техніко-юридичних норм щодо продукції, а регламентує широке коло відносин, що виникають у зв'язку виробництвом і обігом продукції. Технічне регулювання спрямоване на встановлення системи регулюючих заходів обороту продукції на ринку, що забезпечують баланс між безпекою продукції та вільним переміщенням від виробника до споживача. Незважаючи на наявність особливих джерел правового регулювання – технічних регламентів, особливої територіальної дії норм безпеки продукції – єдиного ринку Європейського Союзу, говорити про специфічне правове регулювання не доцільно, оскільки правове регулювання враховує певні особливості, закріплюючи правові засоби, за допомогою яких досягається мета регулювання.

Технічне регулювання як форма управління є цілеспрямована, процесуальна, виконавча та розпорядча діяльність державних органів і спеціально уповноважених суб'єктів, спрямовану на забезпечення безпеки продукції на всіх стадіях життєвого циклу.

Технічне регулювання має специфічний механізм правового регулювання, застосування якого обмежується межами спеціального режиму. Норми технічного регулювання створюють спеціальний адміністративно-правовий режим, що забезпечує реалізацію прав громадян на безпечну продукцію за допомогою регламентації вимог до продукції та поведінки учасників відносин, що виникають у зв'язку з розробкою, прийняттям, застосуванням виконанням заданих вимог до продукції, що діє в межах єдиної території Європейського Союзу та підтримуються особливими юридичними засобами державного примусу.

Список використаних джерел

1. *Про технічні регламенти і оцінку відповідності* : Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII / Відомості Верховної Ради України. 2015. № 14. Ст. 96.
2. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері технічного регулювання* : Закон України від 06.06.2019 р. № 2740-VIII / Відомості Верховної Ради України. 2019. № 28. Ст. 116.
3. Лагунова І. А. *Технічне регулювання як механізм публічного управління ризиками у будівництві: шляхи та перспективи розвитку*. Державне управління. 2019. № 1. С. 90-96.
4. *Угода про технічні бар'єри в торгівлі*: Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_008
5. *ISO/IEC GUIDE 2:2004/Standardization and related activities—General vocabulary*. <https://www.iso.org/standard/39976.html>
6. Довженко Є. В. *Теоретико-правова характеристика технічних норм*. Юридичний вісник. 2016. 4 (41). С. 42-47.
7. Зельник Н. М. *Про технічні регламенти як нормативна документи з стандартизації*. Мирна справа. 2015. № 5 (101). С. 146-151.
8. *Про схвалення Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року* : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 844-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2015-%D1%80#n7>
9. *Правове регулювання* / Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / Редакційна колегія Ю. С. Шемчученко [та ін.]. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5: П – С. С. 40.
10. Кропивницький В. С. *Технічне регулювання – основа розвитку сфери цивільного захисту*. Стандартизація. Сертифікація. Якість. 2016. Том 4. С. 4-11.
11. Штефан Н. В. *Технічне регулювання в Україні: проблеми та досягнення*. Системи обробки інформації. 2011. Випуск 6. С. 17-19.
12. Гамбург І. А. *Євроінтеграційний вектор розвитку законодавства України про технічне регулювання: проблеми та перспективи*. Молодий вчений. 2017. № 4 (44). С. 286-289.
13. Коваленко Н. В. *Адміністративно-правові режими: автореф. дис. ... л-ра. юрид. наук: спец.* 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 34 с.